

Hans Christian Andersen

Marta Fihel - Dariusz Jemielniak - Grzegorz Komerski

FAIRY TALES

by Hans Christian Andersen

Baśnie Hansa Christiana Andersena
w wersji do nauki angielskiego

wydawnictwo
poltext

Spis treści

Wstęp	9
The Fir Tree	11
Rozumienie tekstu	19
O słowach	20
Gramatyka	20
Kultura i historia	22
Ćwiczenia	24
The Little Match-Seller	27
Rozumienie tekstu	29
O słowach	30
Gramatyka	31
Kultura i historia	36
Ćwiczenia	38
The Snow Queen (1)	43
Rozumienie tekstu	50
O słowach	50
Gramatyka	51
Kultura i historia	54
Ćwiczenia	55
The Snow Queen (2)	59
Rozumienie tekstu	66
O słowach	67
Gramatyka	67
Kultura i historia	70
Ćwiczenia	71

The Snow Queen (3)	75
Rozumienie tekstu	82
O słowach	82
Gramatyka	83
Kultura i historia	87
Ćwiczenia	88
The Snow Queen (4)	93
Rozumienie tekstu	97
O słowach	98
Gramatyka	99
Kultura i historia	100
Ćwiczenia	101
The Snow Queen (5)	105
Rozumienie tekstu	112
O słowach	113
Gramatyka	114
Kultura i historia	115
Ćwiczenia	117
The Emperor's New Clothes	121
Rozumienie tekstu	125
O słowach	126
Gramatyka	127
Kultura i historia	128
Ćwiczenia	130
The Princess and the Pea	133
Rozumienie tekstu	134
O słowach	134
Gramatyka	135
Kultura i historia	136
Ćwiczenia	137
The Brave Tin Soldier	141
Rozumienie tekstu	145
O słowach	146
Gramatyka	146
Kultura i historia	149
Ćwiczenia	151

Spis treści

The Tinder-Box	155
Rozumienie tekstu	162
O słowach	163
Gramatyka	164
Kultura i historia	166
Ćwiczenia	167
The Nightingale	171
Rozumienie tekstu	180
O słowach	181
Gramatyka	182
Kultura i historia	182
Ćwiczenia	184
Słowniczek	187
Klucz	201

2 The Little Match-Seller

SŁOWNICTWO

It was terribly cold and nearly dark on the last evening of the old year, and the snow was falling fast. In the cold and the darkness, a poor little girl, with bare head and naked feet, roamed through the streets. It is true she had on a pair of slippers when she left home, but they were not of much use. They were very large, so large, indeed, that they had belonged to her mother, and the poor little creature had lost them in running across the street to avoid two carriages that were rolling along at a terrible rate. One of the slippers she could not find, and a boy seized upon the other and ran away with it, saying that he could use it as a cradle, when he had children of his own. So the little girl went on with her little naked feet, which were quite red and blue with the cold. In an old apron she carried a number of matches, and had a bundle of them in her hands. No one had bought anything of her the whole day, nor had any one given here even a penny. Shivering with cold and hunger, she crept along; poor little child, she looked the picture of misery. The snowflakes fell on her long, fair hair, which hung in curls on her shoulders, but she regarded them not.

Lights were shining from every window, and there was a savory smell of roast goose, for it was New-year's eve--yes, she remembered that. In a corner, between two houses, one of which projected beyond the other, she sank down and huddled herself together. She had drawn her

roam: wędrować, włóczyć się
slipper: trzewik, pantofel

creature: stworzenie

carriage: pojazd

rate: tempo

seize: chwycić

cradle: kołyska

apron: fartuch, fartuszek

bundle: zawiniątko

shiver: drzeć

creep (crept, crept): pełznąć

misery: bieda, nieszczęście

snowflake: płatek śniegu

curl: lok

regard: zauważać

savory: smakowity

roast (roast, roast): piec

project: wystawać

sink (sank, sunk): opaść, osiąść

huddle (oneself): kulić się

draw (drew,

drawn): podciągać, przyciągać

dare: śmieć, mieć odwagę
certainly: z pewnością,
 oczywiście
howl: wyć, skowycić
straw: słoma
rags: łachman
strike (struck, struck)
a match: zapalić zapałkę
draw (drew, drawn)
out: wyciągać
scratch: drap, skrzyp, zgrzyt
sputter: strzelać
candle: świeca
iron: żelazny
stove: piec
polished: wypolerowany
brass: mosiądz
stretch out: wyciągać
lo!: patrz!
flame: płomień
vanish: zniknąć
remain: resztką, pozostałość
rub: trzeć, pocierać
burst (burst, burst)
(into a flame): buchnąć
 (płomieniem), rozpalić się
transparent: przezroczysty
veil: welon
splendid: wspaniały
steam: parować
stuffed: nadziewany
waddle: chodzić jak kaczką
damp: wilgotny
merchant: kupiec
taper: długa świeca zwężająca
 się u góry

little feet under her, but she could not keep off the cold; and she **dared** not go home, for she had sold no matches, and could not take home even a penny of money. Her father would **certainly** beat her; besides, it was almost as cold at home as here, for they had only the roof to cover them, through which the wind **howled**, although the largest holes had been stopped up with **straw** and **rags**. Her little hands were almost frozen with the cold. Ah! perhaps a burning match might be some good, if she could draw it from the bundle and **strike** it against the wall, just to warm her fingers. She **drew one out**—"scratch!" how it **sputtered** as it burnt! It gave a warm, bright light, like a little **candle**, as she held her hand over it. It was really a wonderful light. It seemed to the little girl that she was sitting by a large **iron stove**, with **polished brass** feet and a brass ornament. How the fire burned! and seemed so beautifully warm that the child **stretched out** her feet as if to warm them, when, lo! the flame of the match went out, the stove **vanished**, and she had only the **remains** of the half-burnt match in her hand.

She **rubbed** another match on the wall. It **burst** into a flame, and where its light fell upon the wall it became as **transparent** as a **veil**, and she could see into the room. The table was covered with a snowy white table-cloth, on which stood a **splendid** dinner service, and a **steaming** roast goose, **stuffed** with apples and dried plums. And what was still more wonderful, the goose jumped down from the dish and **waddled** across the floor, with a knife and fork in its breast, to the little girl. Then the match went out, and there remained nothing but the thick, **damp**, cold wall before her.

She lighted another match, and then she found herself sitting under a beautiful Christmas-tree. It was larger and more beautifully decorated than the one which she had seen through the glass door at the rich **merchant's**. Thousands of **tapers** were burning upon the green branches, and colored pictures, like those she had seen in the show-windows, looked down upon it all. The little one stretched out her hand towards them, and the match went out.

2. The Little Match-Seller

The Christmas lights rose higher and higher, till they looked to her like the stars in the sky. Then she saw a star fall, leaving behind it a bright **streak** of fire. "Some one is dying," thought the little girl, for her old grandmother, the only one who had ever loved her, and who was now dead, had told her that when a star falls, a **soul** was going up to God.

She again rubbed a match on the wall, and the light shone round her; in the brightness stood her old grandmother, clear and shining, yet **mild** and loving in her appearance. "Grandmother," cried the little one, "O take me with you; I know you will go away when the match burns out; you will vanish like the warm stove, the roast goose, and the large, **glorious** Christmas-tree." And she made haste to light the whole bundle of matches, for she wished to keep her grandmother there. And the matches **glowed** with a light that was brighter than the noon-day, and her grandmother had never appeared so large or so beautiful. She took the little girl in her arms, and they both flew **upwards** in brightness and joy far above the earth, where there was **neither** cold nor hunger nor pain, for they were with God.

In the **dawn** of morning there lay the poor little one, with **pale** cheeks and smiling mouth, leaning against the wall; she had been frozen to death on the last evening of the year; and the New-year's sun rose and shone upon a little **corpse**! The child still sat, in the **stiffness** of death, holding the matches in her hand, one bundle of which was burnt. "She tried to warm herself," said some. No one **imagined** what beautiful things she had seen, nor into what **glory** she had **entered** with her grandmother, on New-year's day.

streak: pasmo, smuga

soul: dusza

mild: łagodny

appearance: wygląd

glorious: wspaniały, cudowny

make (made, made)

haste: pospieszyć

glow: płonąć, jarzyć się

upwards: do góry

neither... nor...: ani..., ani...

dawn: świt

pale: blade

corpse: zwłoki, ciało

stiffness: sztywność

imagine: wyobrazić sobie

glory: chwała

enter: wchodzić

ROZUMIENIE TEKSTU

Zaznacz właściwą odpowiedź (A, B lub C).

1. The girl

A) had no shoes on.

- B) had a pair of her grandma's slippers.
C) had one slipper, because she'd lost the other.
2. The girl's family
A) had a match shop.
B) consisted of parents and several children.
C) wasn't well-off.
3. The girl lit a few matches
A) although she was scared of her father's beating.
B) because nobody was buying them.
C) to see other people's rooms.
4. The girl's grandma
A) was waiting for her at home.
B) was an important person for the girl.
C) told the girl wonderful stories.
5. To the girl, a falling star
A) brought a memory of a relative.
B) was a sign of her grandma's death.
C) was a sign of her own death.

O SŁOWACH

MATERIAŁY I TWORZYWA – PRZYMIOTNIKI

"It seemed to the little girl that she was sitting by a large iron stove, with polished brass feet and a brass ornament."

Iron i **brass** to zarówno rzeczowniki oznaczające daną substancję (żelazo, miedź), jak i przymiotniki (żelazny, miedziany). Przymiotniki tego typu są na ogół albo tożsame z rzeczownikiem (np. **silver** – srebro; srebrny), albo utworzone przez dodanie do tego rzeczownika końcówki **-en**, (np. **wood** – drewno; **wooden** – drewniany). Czasami możliwe są dwie różne formy przymiotnika, ale często wiąże się to z różnicą znaczeniową. Poniższa tabela zawiera najczęściej używane rzeczowniki odnoszące się do tworzyw i materiałów oraz odpowiadające im przymiotniki.

2. The Little Match-Seller

Rzeczownik	Przymiotniki	
clay <i>glina</i>	clay – <i>gliniany</i> , np. clay figure (gliniana figurka)	clayey – <i>gliniasty</i> , np. clayey soil (<i>gliniasta gleba</i>)
copper <i>miedź</i>	copper – <i>miedziany</i> , z <i>miedzi</i> , np. copper coins (<i>miedziane monety</i>)	coppery – <i>miedziany</i> (o kolorze), np. coppery hair (<i>miedziane włosy</i>)
cotton <i>bawełna</i>	cotton – <i>bawełniany</i> , z <i>bawełny</i> , np. cotton t-shirt (<i>bawełniana koszulka</i>)	cottony – puszysty, kosmaty, podobny do bawełny
gold <i>złoto</i>	gold – <i>złoty</i> , ze <i>złota</i> , np. gold ring (<i>złoty pierścionek</i>)	golden – <i>złoty</i> (o kolorze lub metaforycznie), <i>złocisty</i> , <i>wspaniały</i> , <i>cudowny</i> , np. golden summer (<i>piękne lato</i>); golden rule (<i>najważniejsza zasada</i>); golden remedy (<i>cudowny lek</i>)
lead <i>ołów</i>	lead – <i>ołowiany</i> , z <i>ołowiu</i> , np. lead bullet (<i>ołowiany pocisk</i>)	leaden – <i>ołowiany</i> (o kolorze), <i>ciężki</i> , np. leaden clouds (<i>ołowiane chmury</i>), leaden legs (<i>ciężkie nogi</i>), leaden joke (<i>ciężki dowcip</i>)
paper <i>papier</i>	paper – <i>papierowy</i> , z <i>papieru</i> , np. paper bag (<i>papierowa torba</i>)	papery – <i>pergaminowy</i> , <i>cienki i suchy</i> , np. papery sheet (<i>cienki arkusz</i>)
silk <i>jedwab</i>	silk – <i>jedwabny</i> , z <i>jedwabiu</i> , np. silk bathrobe (<i>jedwabny szlafrok</i>)	silken – <i>jedwabny</i> , <i>jedwabisty</i> , np. silken hair (<i>jedwabiste włosy</i>)
stone <i>kamień</i>	stone – <i>kamienny</i> , z <i>kamienia</i> , np. stone building (<i>budynek z kamienia</i>)	stony – <i>kamienisty</i> , np. stony road (<i>kamienista droga</i>)

GRAMATYKA

PRESENT SIMPLE I PRESENT CONTINUOUS

“Some one is dying.”

Prawidłowe użycie dwóch czasów teraźniejszych często sprawia kłopoty. Oto kilka pytań, które pomogą nam wybrać właściwy czas:

1. „Zawsze” czy teraz?

Present Simple używamy do opisu prawd ogólnych, niezmiennych praw i sytuacji, np.:

The Moon goes round the Earth.

Księżyc krąży wokół Ziemi.

My best friend never lies.

Mój najlepszy przyjaciel nigdy nie kłamie.

Small children make too much noise.

Małe dzieci za bardzo hałasują. (w ogóle)

Present Continuous opisuje natomiast sytuacje odbywające się w momencie tworzenia wypowiedzi, a wypowiedzi odzwierciedlają bieżący stan rzeczy, np.:

You're lying.

Kłamiesz (teraz).

Come and take a look. The moon is shining over the lake.

Chodź i popatrz. Księżyc świeci nad jeziorem.

The children are having a good time.

Dzieci dobrze się bawią. (teraz)

- **Pytanie pomocnicze: Czy relacjonujemy przebieg aktualnych zdarzeń?**

Jeśli relacjonujemy bieżące wydarzenia (przebieg wydarzenia sportowego, etapy doświadczenia naukowego, komentarz na żywo), do opisu występującej sytuacji możemy zastosować **Present Simple**, np.:

He jumps up and catches the ball.

Skacze do góry i łapie piłkę.

2. Czy coś się zmienia?

Podczas gdy **Present Simple** wyraża działania stałe, niezmiennie, **Present Continuous** sygnalizuje zmianę, zwłaszcza długofalową i stopniową, np.:

Congratulations! Your French is improving every day.

Gratulacje! Twój francuski z dnia na dzień się poprawia.

The prices are increasing.

Ceny rosną.

3. Na zawsze czy na chwilę?

Jeśli daną sytuację postrzegamy jako stałą, użyjemy **Present Simple**. Jeśli uważamy ją za tymczasową, właściwe będzie zastosowanie **Present Continuous**. Porównaj przykłady:

Kelly lives in London.

Kelly mieszka w Londynie.

I'm living at my parents' while they're on holiday.

Mieszkam u rodziców podczas ich urlopu.

David works as an architect.

David pracuje jako architekt.

Joan's working as a waitress this summer.

Tego lata Joan pracuje jako kelnerka.

4. Czy sytuacja się powtarza?

Kiedy mówimy o działaniach powtarzalnych, o codziennych czynnościach, zwyczajach, nawykach itp., na ogół użyjemy **Present Simple**, np.:

I usually fall asleep when I'm bored.

Kiedy się nudzę, zazwyczaj zasypiam.

I get in touch with her every month.

Kontaktuję się z nią co miesiąc.

On Saturdays I don't get up too early.

Nie wstaję zbyt wcześnie w soboty.

- **Pytanie pomocnicze: A co się dzieje teraz?**

Jeśli taka powtarzalna sytuacja odbywa się w trakcie tworzenia wypowiedzi, możemy użyć **Present Continuous**, np.:

I'm pretty sure Mike and Ann are seeing each other quite often.

Jestem całkiem pewien, że Mike i Ann widują się dość często (tak jak teraz lub ostatnio).

Why is Susan standing all alone?

Dlaczego Susan stoi zupełnie sama? (teraz i jakiś czas temu)

- **Pytanie pomocnicze: Czy bieżąca sytuacja cię złości?**

Jeśli sytuacja dzieje się w tej chwili, a zdarza się nagminnie, czasami dajemy upust złości, mówiąc np: *Ty zawsze się spóźniasz!* (You're always coming late!). **Present Continuous** użyjemy również wtedy, gdy chcemy wyrazić swoją irytację wywołaną powtarzającą się sytuacją bieżącą, np.:

My parents are always complaining about the so-called mess in my room.

Moi rodzice ciągle narzekają na mój tak zwany bałagan w pokoju.

Tim's never acting fair.

Tim nigdy nie gra fair.

5. Czy wypowiedź mówi o uczuciach i upodobaniach?

Opisując nastawienie emocjonalne do osoby, przedmiotu czy czynności, używamy **Present Simple**. To samo dotyczy wyrażania uczuć, np.:

I really love you.

Naprawdę cię kocham.

My sister hates history, but I like it.

Moja siostra nie znosi historii, ale ja ją lubię.

6. Czy mówię o doznaniach fizycznych?

Również wrażenia zmysłowe opiszemy, używając **Present Simple**, np.:

I hear some music downstairs.

Słyszę muzykę na dole.

This fabric feels smooth.

Ta tkanina jest gładka w dotyku.

Inne czasowniki wyrażające doznania fizyczne, jak np. ból, w odniesieniu do terażniejszości występują zarówno w **Present Simple**, jak i **Present Continuous**, np.:

I'm not feeling well.

I don't feel well.

Nie czuję się dobrze.

My arm hurts.

My arm's hurting.

Boli mnie ramię.

7. Czy mówię o myśleniu?

Niektóre czasowniki dotyczące procesów myślowych w odniesieniu do teraźniejszości występują głównie w **Present Simple**, np.:

Sheila knows exactly where you're hiding.

Sheila dokładnie wie, gdzie się ukrywasz.

I firmly believe in peaceful methods.

Mocno wierzę w metody pokojowe.

She doesn't remember your name.

Nie pamięta twojego nazwiska.

8. Czy mówię o posiadaniu?

Czasowniki sygnalizujące relacje posiadania występują w **Present Simple**, np.:

Who does this car belong to?

Do kogo należy ten samochód?

She has a nice little flat downtown.

Ma ładne mieszkanko w śródmieściu.

The company owns several factories.

Firma posiada kilka fabryk.

9. Czy sytuacja dopiero nastąpi?

Po polsku często słyszymy wypowiedzi typu: *Jutro idę do kina. Pociąg odjeżdża za pół godziny.* Dotyczą one zaplanowanych zdarzeń przyszłych. Żeby dokonać prawidłowego wyboru między **Present Simple** i **Present Continuous**, musimy odpowiedzieć na pytanie:

- **Pytanie pomocnicze: Kto zaplanował przyszłe zdarzenia?**

Jeśli to, co dopiero ma nastąpić, zaplanowaliśmy sami, użyjemy **Present Continuous**:

I'm seeing a few friends in the afternoon.

Po południu spotykam się z kilkoma przyjaciółmi.

Plany osobiste bywają tymczasowe, zmienne – tak jak **Present Continuous**. **Present Simple** również odnosi się do planów, ale tylko tych wynikających z odgórnie narzuconych nam harmonogramów, rozkładów jazdy, repertuarów kin itp., np.:

The film starts at eight fifteen.

Film zaczyna się o ósmej piętnaście.

Również opisując plan przyszłej podróży, zastosujemy **Present Simple**, np.:

I arrive in Milan on Monday.

W poniedziałek przyjeżdżam do Mediolanu.

10. Czy sytuacja dotyczy przeszłości?

Obydwa omawiane czasy mogą służyć do relacjonowania wydarzeń z przeszłości. **Present Simple** zastosujemy do opowiadania bajek, dowcipów, zdawania relacji z minionych zdarzeń, np.:

A panda walks into a pub and says...

Panda wchodzi do pubu i mówi...

I open the door and see water flowing from the pipe.

Otwieram drzwi i widzę wodę płynącą z rury.

Dla wzmocnienia wydźwięku takiej relacji, nadania jej intensywnego zabarwienia emocjonalnego, możemy użyć **Present Continuous**, np.:

I'm opening the door and guess what! Water's flowing from the pipe!

Otwieram drzwi i zgadnij, co! Woda leje się z rury!

KULTURA I HISTORIA

ZAPAŁKI

W czasach Andersena (baśń o dziewczynce z zapałkami ukazała się w 1845 roku) zapałki wciąż pozostawały wynalazkiem świeżym i – jak za chwilę się przekonamy – nie zawsze bezpiecznym. Sama natomiast idea stworzenia narzędzia pozwalającego wygodnie i bezproblemowo rozniecić ogień sięga dziejów bardzo dawnych.

Pierwsze wzmianki o przodkach zapałek pojawiają się w chińskich kronikach historycznych. W VI wieku posługiwano się w Państwie Środka nasączonymi siarką sosnowymi patyczkami. Owe proste przybory – zwane „calowymi patyczkami ognia” bądź „niosącymi ogień niewolnikami” – nie pozwalały co prawda na rozpalenie ognia, lecz umożliwiały jego szybkie i łatwe przenoszenie. Wynalazek usprawniał np. rozpalenie kilku kolejnych lamp. Pierwszą zapalano metodami tradycyjnymi, a do następnych płomień niesiono już na „ognistym patyczku”.

2. The Little Match-Seller

Mimo pomysłowości Chińczyków najbardziej rozpowszechnione na świecie przez długie stulecia pozostawały takie sposoby rozniecania ognia jak krzesanie iskier za pomocą krzemienia czy skupianie promieni słonecznych soczewką (niemożliwe przy zachmurzonym niebie).

Ten niezbyt wygodny stan rzeczy zaczął się powoli zmieniać dopiero w drugiej połowie XVII wieku. Około 1669 roku niemiecki kupiec i alchemik Henning Brand (1630–1692 lub 1710) dokonał odkrycia fosforu i poznał jego łatwopalną naturę. Rezultaty prac Niemca zainteresowały m.in. angielskiego chemika i fizyka Roberta Boyle'a (1627–1697), który prowadził liczne eksperymenty z siarką i fosforem, lecz mimo wysiłków nie zdołał opracować taniej i skutecznej metody rozniecania ognia.

Pierwszą godną swego miana samozapalającą się „zapałkę” zaprezentował światu w 1805 roku francuski chemik Jean Chancel. Główkę owego wynalazku tworzyła substancja złożona z mieszaniny chloranu potasu, siarki, cukru i gumy. Zapałkę Chancela rozpałało się przez zanurzenie w niewielkiej azbestowej buteleczce z kwasem siarkowym. Nowatorski Francuz nie zdołał jednak zainteresować swoimi zapałkami szerokiej publiczności. Do ich stosowania zniechęcały niebezpieczne właściwości żrącego kwasu siarkowego, mała poręczność zestawu oraz cena, zdecydowanie przekraczająca możliwości przeciętnego zjadacza chleba.

Pomysł Chancela znalazł jednak twórczych naśladowców i pojawiały się kolejne typy zapałek chemicznych. W 1828 roku Anglik Samuel Jones opatentował tzw. zapałkę prometejską (**Promethean match**). Składała się ona z owiniętej papierem szklanej kapsułki z kwasem siarkowym, od zewnątrz pokrytej warstewką chloranu potasu. Zapalenie papierka następowało po zgnieceniu „zapałki” szczypcami, umożliwiającym reakcję obu związków. Wkrótce powstały działające na podobnej zasadzie zapałki z drewnianymi rączkami, nadal jednak wymagające stłuczenia zamocowanego przy główce pojemniczka z niebezpiecznym kwasem. Żaden z tych wynalazków nie wszedł do masowej produkcji. Pomijając kwestie zdrowotne, zapałki chemiczne pozostawały drogimi i niewygodnymi w obsłudze gadżetami.

Pierwsze zapałki działające w oparciu o tarcie zaprezentował światu w 1826 roku angielski chemik i aptekarz John Walker (1781–1859). Zapałki Walkera składały się z nasączonych siarką drewnienek i główki ze specjalnej mieszanki. Całość rozpałało się pocierając o papier ścierny. W latach 1827–1828 udało się Anglikowi sprzedać 168 pudełek tego wynalazku (50 sztuk w pudełku, cena 1 szyling). Niestety, dzieło Walkera nie było pozbawione wad. Płonące główki często odrywały się od drewnienek i spadały, grożąc uszkodzeniem ubrań i mebli użytkowników. Względy bezpieczeństwa sprawiły, iż stosowanie zapałek Walkera zostało we Francji i Niemczech zakazane.

Trop był jednak słuszny i kolejni chemicy rozpoczęli prace nad zapałkami działającymi dzięki pocieraniu. Swoje wersje wprowadzali na rynek m.in. szkocki wynalazca sir Isaac Holden (1807–1897) i znany nam już Brytyjczyk Samuel Jones.

Żaden z nich jednak nie zdołał usunąć wszystkich wad wczesnych zapalek: zapłon następował zbyt gwałtownie, drewnienka dosłownie strzelały iskrami, płomień był niestabilny, a całemu procesowi towarzyszyło wydzielanie się cuchnących oparów. Na pudełkach najpopularniejszego ich typu, tzw. lucyferów (**lucifers**), widniał napis: „Z zapalek tych nie powinny korzystać osoby o słabych płucach”.

Kolejnego milowego kroku na drodze do współczesnych zapalek dokonał w 1830 roku francuski chemik Charles Sauria (1812–1895). Substancja tworząca główkę jego zapalek została skomponowana na tzw. białej odmianie fosforu, co pozwoliło wyeliminować przykry zapach, ustabilizowało płomień i przedłużyło czas działania.

To właśnie zapalki z białym fosforem w składzie jako pierwsze weszły do masowej produkcji i stanowiły podstawowy typ zapalek aż do około 1890 roku. Wytwarzano je zarówno w dużych fabrykach, jak i w niewielkich manufakturach. Niestety, biała odmiana fosforu jest substancją wysoce toksyczną. Ilość uzyskana z jednego tylko pudełka zapalek z powodzeniem wystarczała do popełnienia samobójstwa bądź morderstwa (podobne sytuacje nierzadko miały miejsce). Co więcej, robotnicy pracujący przy produkcji zapalek często zapadali na tzw. fosforową szcękę, czyli wywołującą poważną deformację twarzy odmianę martwicy żuchwy.

Mimo że już w połowie XIX wieku opracowano zapalki zawierające nieszkodliwą, czerwoną odmianę fosforu, nie weszły one do natychmiastowej produkcji z powodu wyższych kosztów procesu. Ostatecznie jednak, m.in. dzięki strajkom w fabrykach zapalek, rządy wielu państw zaczęły stopniowo zakazywać stosowania fosforu białego. Pierwszym takim krajem była Finlandia (1872), jednym z ostatnich Chiny (1925).

Wynalazku znanej nam do dzisiaj tzw. bezpiecznej zapalki (**safety match**), opartej na fosforze czerwonym, a w dodatku pozbawionej ryzyka przypadkowego zapłonu dzięki zastosowaniu specjalnej draski (dotąd zapalki można było rozpalić, pocierając o dowolną twardą powierzchnię), dokonał w 1844 roku Szwed Gustaf Eric Pasch (1788–1862). Pierwszą ich fabrykę otworzyli około 1847 roku dwaj jego rodacy, bracia Johan i Carl Lundstromowie. Nowe, bezpieczne w użytkowaniu zapalki zaczęły szturmem podbijać rynki i już w 1858 roku zakłady Lundstromów wyprodukowały 12 milionów pudełek.

ĆWICZENIA

1. Uzupełnij zdania wyrazami z ramki w odpowiedniej formie.

apron; candle; gold; golden; imagine; rag; silk; silken; slipper; snowflake; vanish

2. The Little Match-Seller

- a) Put your on! I don't want to see you barefooted again!
- b) Put on a/an if you're working in the kitchen.
- c) I like it when fall on my face in the winter – tiny and cold as ice.
- d) The beggar was dressed in
- e) I always keep a few in case of a power cut.
- f) Can you? My chances to win the contest have gone up!
- g) He gently stroked her long red hair.
- h) There's no remedy for this problem.
- i) She wore a dress and jewellery.
- j) The muggers quickly in the dark.

2. Co wyrażają poniższe zdania? Plany, czynności tymczasowe, prawdy ogólne? Przyporządkuj zdania (A–J) do ich znaczenia (1–10).

1) Belonging (I have got)	A) Spain lies in Western Europe.
2) Future Plans	B) I'm watching the latest episode, don't disturb me!
3) General Truth	C) Grandma is getting old.
4) Gradual Change	D) I'm teaching form one this year.
5) Irritating Situation (now and before)	E) Diana sometimes smokes, but not too often.
6) Ongoing Situation (now)	F) You're always lying!
7) Repeated Actions	G) Who does this house belong to?
8) Schedules and Timetables	H) I'm seeing Andy in the afternoon.
9) Senses (I see/hear etc.)	I) The pasta tastes fantastic!
10) Temporary Situation	J) The train leaves in three minutes.

3. Uzupełnij zdania czasownikami w nawiasach w Present Simple lub Present Continuous.

- a) We frequently art galleries. (visit)
- b) You many honest people any more. (not meet)
- c) I the first shiny star in the sky – it's time to commence the Christmas Eve! (see)
- d) I Veronica tomorrow at twelve. (see)
- e) What time the film? (start)
- f) He another goal! (score)

- g) People say she a few houses. (own)
- h) We a meeting at the moment. (have)
- i) Some students during tests. (cheat)
- j) I the question. (not understand)

4. Obejrzyj film *The Little Matchgirl* w reżyserii Rogera Allersa z 2006 roku i napisz jego recenzję (około 200 wyrazów).

5. Rozwiąż krzyżówkę.

Across

- 2 kupiec (8)
- 5 znikać (6)
- 6 wędrować, włóczyć się (4)
- 8 drzeć (6)
- 12 z pewnością, oczywiście (9)
- 13 pantofel (7)
- 17 piec (5)
- 18 wygląd (10)
- 19 świeca (6)

Down

- 1 wyobrażać sobie (7)
- 2 bieda, nieszczęście (6)
- 3 stworzenie (8)
- 4 fartuch (5)
- 7 chwała (5)
- 9 przezroczysty (11)
- 10 wilgotny (4)
- 11 płatek śniegu (9)
- 12 pojazd (8)
- 14 wchodzić (5)
- 15 tempo (4)
- 16 płomień (5)

2. The Little Match-Seller

